

**LIETUVOS ENERGETIKOS INSTITUTO
AKADEMINĖS ETIKOS KOMISIJOS
METINĖ VEIKLOS ATASKAITA**

2023-01-15

Kaunas

Lietuvos energetikos instituto (LEI) Akademinės etikos (AE) komisija (toliau - Komisija) patvirtinta LEI Mokslo tarybos 2021-01-28 Nr. V5-1. nutarimu. Komisijos nariai:

1. Dr. Raminta SKVORČINSKIENĖ – komisijos pirmininkė,
2. Dr. Asta NARKŪNIENĖ,
3. Dr. Diana ŠARAUSKIENĖ,
4. Dr. Egidijus URBONAVIČIUS,
5. Jolanta Kazakevičienė

LEI akademinės etikos (AE) komisija ataskaitiniu laikotarpiu (2023 m. sausio – gruodžio mėn.) surengė 3 posėdžius.

Veiklos apžvalga

2023-02-10 posėdžio metu (protokolo Nr. V13-13) svarstytos LEI akademinės etikos kodekso projektui gautos LEI teisininkų N. Mažutaitės ir M. Šimonio pateiktos pastabos. , Atsižvelgusi į teisininkų pastabas Komisija nutarė atnaujintą LEI akademinės etikos kodekso projektą teikti Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus peržiūrai. Posėdžio metu taip pat buvo aptarta metinė LEI akademinės etikos komisijos veiklos ataskaita už 2022 m. Nutarta ataskaitą išplatinti bendruomenės nariams ir įkelti prie Komisijos veiklos dokumentų LEI tinklalapyje.

2023-10-22 posėdžio metu (protokolo Nr. V13-14) buvo svarstomas LEI AE kodekso atnaujinimas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos (LR) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos pastabas. Buvo nutarta atnaujintą LEI AE kodekso projektą teikti LEI akademinės bendruomenės (toliau – Bendruomenės) nariams susipažinti ir pastaboms bei

pasiūlymams pareikšti. Posėdžio metu taip pat aptartas Akademinės etikos atmintinės spausdinimas. Nutarta pakartotinai kreiptis į viešųjų ryšių specialistą dėl šio dokumento spausdinimo.

2023-12-13 posėdžio metu (protokolo Nr. V13-15) komisija svarstė gautas pastabas ir rengė atsakymus papildydama Bendruomenei teiktą formą. Posėdžio metu buvo diskutuota dėl kiekvienos gautos pastabos, aptarta atnaujinta dokumento struktūra ir patikslintos nuostatų formuluotės. Posėdyje buvo nutarta parengtus Komisijos atsakymus į gautas pastabas bei atnaujintą LEI AE kodekso projektą pateikti LEI akademinės bendruomenės nariams susipažinti artimiausiu metu.

Atsakymai į gautas pastabas bei atnaujintas LEI AE kodekso projektas buvo pateikti LEI akademinės bendruomenės nariams 2023-12-20 el. paštu.

Vadovaujantis LEI AE kodekso rengimo tvarka, 2024 m. sausio-vasario mėnesį planuojamas LEI AE kodekso projekto svarstymas su Bendruomenės atstovais. 2024 m. sausio mėn. Komisija pateiks reikalingą informaciją dėl kodekso svarstymo eigos mokslo padalinių vadovams.

Akademinės Etikos komisijos dokumentai

LEI AE komisijos veiklą reglamentuojantys dokumentai ir kita LEI akademinėi bendruomenei aktuali informacija AE klausimais skelbiama LEI svetainėje:

<https://www.lei.lt/apie-lei/struktura/akademines-etikos-komisija/>

Renginiai

2023 m. gegužės 12 d. komisijos pirmininkė R. Skvorčinskienė dalyvavo susitikime su LR Akademinės etikos ir procedūrų kontroliere dr. Loreta Tauginiene. Susitikimo metu Tarnybos atstovės pristatė akademinės etikos aktualijas. Vyriausioji analitikė dr. Julija Umbrasaitė paaiškino, kokie yra akademinės etikos pažeidimai, susiję su mokslinio tyrimo duomenimis, ir kokiomis priemonėmis galima juos nustatyti (pvz., naudojant tam skirtas specialias informacines technologijas) ir preventyviai valdyti (pvz., pateikiant mokslinio tyrimo duomenų valdymo planą). Vyriausioji analitikė dr. Birutė Liekė aptarė tarptautines tendencijas akademinės etikos srityje, susijusias su dirbtiniu intelektu grįstų technologijų naudojimu. Pranešėja apibendrino Patikimo dirbtinio intelekto etikos gaires, Komisijos ekspertų grupės švietimo ir mokymo srityje naudojamo dirbtinio intelekto ir duomenų klausimais galutinę ataskaitą ir kitus dokumentus šioje srityje. Kontrolierė pristatė informaciją apie kylantį poreikį taikyti pranešėjų apsaugą ir netrukus pasirodysiantį Europos mokslinių tyrimų sąžiningumo

tarnybų tinklo parengtą Pranešėjų apsaugos vadovą. Susitikimo metu savo gerosiomis patirtimis taip pat dalijosi atstovai iš Vilniaus kolegijos, Kauno technologijos universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto ir ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto.

2023 m. spalio 20 d. komisijos pirmininkė R. Skvorčinskienė dalyvavo LR Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos organizuotoje kasmetinėje konferencijoje „Etika akademinėje aplinkoje 2023“, išklusė Tarnybos pranešimą apie tyrimo „Nesavarankiško mokslo ir studijų darbų rengimo paslaugų pasiūla Lietuvoje“ rezultatus. Kauno technologijos universiteto doc. dr. Laura Daniusevičiūtė-Brazaitė aptarė dirbtinio intelekto apibrėžimus, pristatė ChatGPT įrankio galimybes bei pateikė galimus sprendimo būdus, ką reikėtų daryti siekiant išvengti pažeidimų taikant dirbtinio intelekto technologijas. Konferenciją tęsė diskusija, kurioje dalyvavo doc. dr. Laura Daniusevičiūtė-Brazaitė (Kauno technologijos universitetas), Lijana Savickienė (Vilniaus universiteto studentų atstovybė) bei doc. dr. Irma Šileikienė (Vilniaus kolegija). Diskusijos dalyvės dalijosi mintimis apie dirbtinio intelekto technologijų privalumus ir rizikas aukštajame moksle. Analizavo būtinas akademinio personalo ir studentų kompetencijas siekiant etiškai naudoti dirbtinio intelekto technologijas, aptarė etikos principus taikant dirbtinio intelekto technologijas. Kontrolierė dr. Loreta Tauginienė pristatydamą naujausius pokyčius mokslinių tyrimų etikos srityje, pvz., poreikį apsaugoti mokslinius tyrimus, tyrėjus, pranešėjus. Kontrolierė taip pat pristatė UNESCO rekomendacijas mokslo ir studijų institucijoms bei akademinėi bendruomenei, kaip pasirengti etiškam dirbtinio intelekto technologijų naudojimui.

2023 m. lapkričio 21 d. komisijos pirmininkė R. Skvorčinskienė dalyvavo susitikime su LR Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba. Susitikimo metu išklaudytas dr. Tina Skinner pranešimas apie antrinę traumą, kurią tyrėjams sukelia jų atliekamas mokslinis tyrimas; supažindinta su rizikų tyrėjams vertinimo situacija Lietuvoje. Taip pat pristatyta mokslinių tyrimų išteklių eikvojimo problema.

Informacijos mainai tarp LR Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos bei LEI Akademinės etikos komisijos

Atsakydami į 2023-01-03 gautą raštą Nr. S-1 komisija dalyvavo apklausoje apie akademinės etikos priemonių įgyvendinimą ir akademinės etikos kodeksų pažeidimų stebėseną.

Reaguojant į institute gautą 2023-09-26 Nr. gautą raštą Nr. S-137 iš LR akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos, komisija informavo LEI direktorių apie prašomos pateikti informacijos turinį (Atitikties mokslinio tyrimo etikai komiteto pavadinimą, arba nurodyti, jei mokslo ir studijų institucija tokios formos (-ų) nėra patvirtinusi)), apie Atitikties

komiteto funkcijas ir reikalavimus jam. Tokio komiteto poreikio/aktualumo LEI įvertinimas ir atsakymo parengimas tarnybai paliktas LEI vadovybei.

2023 m. lapkričio 30 d. buvo gautas raštas Nr. S-185 dėl akademinės bendruomenės narių su negalia aptarnavimo, kuriame informuojama, kad akademinės bendruomenės nariai (studentai, dėstytojai, tyrėjai, mokslininkai ir kiti asmenys, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 60 straipsnio 1 dalyje) su negalia pagal poreikį gali kreiptis akademinės etikos klausimais į Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybą (toliau – Tarnyba). LEI akademinės bendruomenės nariai su negalia bus priimami Neįgaliųjų reikalų departamente prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (nuo 2024 m. sausio 1 d. Asmens su negalia teisių apsaugos agentūroje), Švitrigailos g. 10, Vilniuje. Taip pat LEI akademinės bendruomenės nariai su negalia į Tarnybą gali kreiptis elektroninių ryšių priemonėmis. Informaciją apie šias galimybes LEI akademinės bendruomenės nariams su negalia išplatino Personalo skyrius.

Pažeidimų nagrinėjimas

Oficialių užklausų, pranešimų apie pažeidimus AE komisija iš instituto darbuotojų ataskaitiniu laikotarpiu negavo.

Akademinės etikos komisijos pirmininkė

Raminta Skvorčinskienė